

วิจัยนาฏศิลป์สร้างสรรค์

เรื่อง “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล”

ชมนาด กิจจันทร์¹ อัศววัฒน์ รัตติ² กุลนาถ พุ่มอำภา^{1*} และ รัตนะ พูนเกษม¹

¹ สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

² นักวิชาการอิสระ

*Corresponding author E-mail: chommanad.k@chandra.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยสร้างสรรค์นาฏศิลป์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว นำมาประพันธ์บทร้องสำหรับรำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล 2) เพื่อออกแบบและสร้างการแสดง ชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” โดยกำหนดให้ผู้แสดงประกอบด้วย พระ นาง ยักษ์ ลิง 3) เพื่อประเมินคุณภาพของการแสดง “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” โดยผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และบทร้องถวายพระพร

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทร้องสำหรับรำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล ประพันธ์ขึ้นจากการศึกษาพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีเนื้อความในการกล่าวถึงพระมหากษัตริย์คุณ ผ่านการตีความพระราชกรณียกิจใน 3 ด้าน คือ การสืบสาน การรักษา และ การต่อยอด ซึ่งมีประเด็นหลักเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์และการอ้างอิงพระพุทธรูปคุณแห่งพระสัมมาสัมพุทธ เพื่อมาปกป้องคุ้มครองพระมหากษัตริย์และพระบรมราชินี 2) การออกแบบและสร้างการแสดง ชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก คือ (1) การออกแบบและประพันธ์บทร้องและการบรรจุเพลงประกอบการแสดง (2) การออกแบบท่ารำตามแบบแผนกับท่ารำที่สร้างสรรค์ใหม่จากการตีความตามบทร้อง (3) การออกแบบการแปรแถวในการแสดง และ (4) การออกแบบการตั้งซุ่มในการแสดง และ 3) ผลการประเมินคุณภาพของการแสดง ชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพการแสดงอยู่ในระดับดีมากทุกประเด็น

คำสำคัญ: พระราชกรณียกิจ การประพันธ์บทร้องสำหรับรำถวายพระพร รำถวายพระพร

Creative Dancing Art: “Ram Tha–Wai Phra Phon Chaloem Chalong 72 Phra Chansa Maha Mongkhon”

Chommanad Kijkhun¹ Akrawat Ratti² Kullanad Pumampa^{1*} and Rattana Phoonkasem¹

¹ Department of Dance Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakaserm Rajabhat University

²Independent Scholar

*Corresponding author E-mail: chommanad.k@chandra.ac.th

ABSTRACT

This creative dance research article aims to 1) study the royal duties of His Majesty King Maha Vajiralongkorn Phra Vajiraklaochaoyuhua in order to compose lyrics for a celebratory blessing dance marking the auspicious 72nd birthday; 2) design and create the performance titled “The Royal Blessing Dance Celebrating the Auspicious 72nd Birthday,” featuring four character types: Phra (male lead), Nang (female lead), Yak (demon), and Ling (monkey); and 3) evaluate the performance’s quality by experts in Thai traditional dance, music, and royal blessing lyrics.

The research findings revealed that: 1) The lyrics for the blessing dance were composed based on a study of His Majesty King Maha Vajiralongkorn’s royal duties. The content expresses royal gratitude through three main aspects of his work: continuation, preservation, and extending past royal initiatives. It focuses on honoring the King and invoking the Buddha’s blessings to protect both His Majesty and the Queen. 2) The design and creation of the performance consisted of four main parts: (1) the composition of lyrics and musical arrangement, (2) the choreography that blends traditional patterns with new creative movements interpreted from the lyrics, (3) the formation design, and (4) the stage and scenery design. 3) The quality of the performance, evaluated by experts, achieved an average rating of excellent level across all criteria.

Keywords: Royal Duties, Composition of Lyrics for the Royal Blessing Dance, Royal Blessing Dance

Received: 06 January 2026

Revised: 01 June 2026

Accepted: 15 June 2026

บทนำ

สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสัญลักษณ์ของการดำรงอยู่ของชาติไทย มายาวนาน และเป็นสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็ง ทำให้ประเทศไทยสามารถรักษาความเป็นไทย ภายใต้พระบรมโพธิสมภารดำรงร่มไม้ใหญ่ที่ให้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายได้อาศัยอยู่ภายใต้ร่มเงาที่ร่มรื่น (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2560) นับตั้งแต่การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ สถาบันพระมหากษัตริย์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชาติ กระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทย ท่ามกลางกระแสอิทธิพลตะวันตก พระองค์ทรงเป็นผู้นำในการปรับตัวและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงประเทศในหลายมิติ (ธงทอง จันทรางศุ, 2553) ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จประพาสยุโรปเพื่อศึกษาความเจริญและพัฒนาประเทศในหลายด้าน อาทิ คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร และสาธารณสุขโรค (กำพล ศิริโท และคณะ, 2567) ขณะที่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงได้รับการยกย่องเป็น “กษัตริย์นักพัฒนา” ด้วยพระราชกรณียกิจที่ครอบคลุมเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และคุณภาพชีวิตของประชาชน (วงศ์ธิดา สุวรรณิน, 2560) นอกจากบทบาทของความเป็นพระมหากษัตริย์แล้ว พระองค์ยังทรงมีบทบาทที่สำคัญอีกประการ คือ การเป็น “พ่อ” หรือ “พระราชบิดา” ที่เลี้ยงดูพระราชโอรสและพระราชธิดา ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ไม่เฉพาะแต่ศาสตร์สมัยใหม่ แต่ทรงสนับสนุนให้ศึกษาดนตรี นาฏศิลป์ วรรณศิลป์และทัศนศิลป์ด้วย จะเห็นได้จากเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์ทรงฝึกหัดโขนทุกวันพุธ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ในตอนแรกทรงหัดเป็นตัวลิงก่อน ต่อมาเมื่อพระวรกายสูงขึ้น จึงได้ฝึกเป็นตัวยักษ์ และทรงแสดงเป็นทศกัณฐ์ในงานเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2507

ด้วยความใส่พระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร ต่อพระราชโอรส เสมือนเป็นนัยแห่งการส่งต่อพระราชปณิธานแด่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระปฐมบรมราชโองการเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ในพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก ปรากฏในคำกล่าวอย่างชัดเจนว่า

“...เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป...”

(สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์, ม.ป.ป.)

ด้วยพระราชปณิธานและพระราชกรณียกิจขององค์พระมหากษัตริย์ที่เปี่ยมด้วยพระเมตตาและทรงงานเพื่อปวงชนชาวไทย ส่งผลให้พระองค์ทรงอยู่ในสถานะแห่งการเคารพรักของราษฎรตลอดมา ปรากฏหลักฐานโบราณกวีมีวิธีการยกย่องพระเกียรติคุณเพื่อเฉลิมพระเกียรติ

แต่องค์พระมหากษัตริย์ ผ่านการประพันธ์วรรณกรรมด้วยคำและอักษรอันวิจิตร กล่าวถึงพระปรีชาสามารถด้านต่าง ๆ (เสาวณิต วิงวอน, 2530) นอกจากนี้ ยังปรากฏบทประพันธ์เพื่อการแสดงเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์อีกหลายพระองค์ เช่น บทประพันธ์การแสดงเบิกโรงชุดรำอาศิรวาทพระบาทยุคล ในการแสดงโขนมูลนิธิสังเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ซึ่งเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปในชื่อ “รำถวายพระพร”

การรำถวายพระพรเป็นศิลปะนาฏกรรมไทยที่มีต้นแบบจากกระบาเบิกโรง เพื่อความเป็นสิริมงคลก่อนการแสดงโขนละคร (วรรณวลี คำพันธ์, 2567) งานวิจัยพบว่า การรำถวายพระพรเปรียบเสมือนบันทึกเหตุการณ์และวันสำคัญของสังคมไทยผ่านศิลปวัฒนธรรม (นพวรรณ เมืองแก้ว และ พิชัย แก้วบุตร, 2563) ตัวอย่างสำคัญ คือ การแสดงเฉลิมพระชนมพรรษา ที่สะท้อนคุณค่าและประวัติศาสตร์ความเป็นชาติไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ในวาระเฉลิมฉลอง 72 พระชันษา พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้วิจิตรจึงศึกษาพระราชกรณียกิจด้านการสืบสาน รักษา และต่อยอด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนำไปสู่การประพันธ์บทร้องและสร้างสรรค์การแสดงชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” กำหนดผู้แสดงเป็นตัวพระ นาง ยักษ์ ลิง สอดคล้องกับพระปรีชาทางโขน พร้อมสื่อความหมายถึงความหลากหลายของพสกนิกรภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสสำคัญของชาติทั้งยังได้นำไปเผยแพร่ในการแสดงทางวัฒนธรรม อันเป็นการบูรณาการนาฏศิลป์กับบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อนำมาประพันธ์บทร้องสำหรับรำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล
2. เพื่อออกแบบและสร้างการแสดง ชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” โดยกำหนดให้ผู้แสดงประกอบด้วย พระ นาง ยักษ์ และลิง
3. เพื่อประเมินคุณภาพของการแสดง ชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” โดยผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและบทร้องถวายพระพร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสำคัญในการวิจัย ได้แก่ พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ที่สอดคล้องกับพระปฐมบรมราชโองการเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม

พ.ศ. 2562 ในพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก ความว่า “เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

ผู้วิจัยกำหนดให้การแสดงอยู่ในรูปแบบของการแสดงเชิงอนุรักษ์ นำนาฏลักษณ์ โขน ละคร มาออกแบบทำรำ ผสมผสานระหว่างทำรำตามแบบแผนกับทำรำที่สร้างสรรค์ใหม่ จากการตีความบทร้อง ใช้เทคนิคการแปรแถว และการตั้งซุ่ม แสดงนัยที่สัมพันธ์กับความหมาย ของคำร้อง ทำนองเพลง และลีลาเฉพาะของตัวโขน-ละคร โดยกำหนดการแสดงเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 ดิถีวาระพระชันษา สืบถึงวาระดิถีวันคล้ายวันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เณริมพระชนชันษา 72 พระชันษา และการที่พระองค์ครองราชย์ อย่างสง่างาม ปวงชนชาวสยามพร้อมน้อมสกุติถวายพระพร

ช่วงที่ 2 พระกรุณามหาศาล สืบถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่พระองค์ทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดพระราชปณิธานต่อจากพระราชบิดา

ช่วงที่ 3 เทวัญบันดาลพระพร สืบถึงเหล่าเทวดาและพสกนิกรชาวไทยร่วมใจสรรเสริญ พระเกียรติคุณของพระองค์ และอัญเชิญคุณแห่งพระพุทธรูปศาสดา มาอวยพรให้พระองค์ และพระบรมราชินี ปราศอริราชศัตรูและภัยอันตรายทั้งปวง ผู้แสดง มีจำนวน 14 คน จำแนกเป็น ตัวละคร ดังนี้ (1) ละครพระและละครนาง แสดงเป็น เทวดาและนางฟ้า โดยมีผู้แสดงเป็นเทวดา จำนวน 4 คน และนางฟ้า จำนวน 4 คน รวม 8 คน หรือ 4 คู่ และ (2) โขนพระ โขนยักษ์ โขนลิง จำนวน 6 คน ได้แก่ 1) โขนพระ ได้แก่ พระราม พระลักษมณ์ 2) โขนยักษ์ ได้แก่ ทศกัณฐ์ สหัสเดชะ และ 3) โขนลิง ได้แก่ หนุมาน สุนทรีย รวมเวลาในการแสดง 15 นาที

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการวิจัย จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยและบทร้องถวายพระพร จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ นายชัยยะ ทางมีศรี ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรี-ปี่พาทย์) พ.ศ. 2566 และ นางทัศนีย์ ขุนทอง ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรี-คีตศิลป์) พ.ศ. 2555

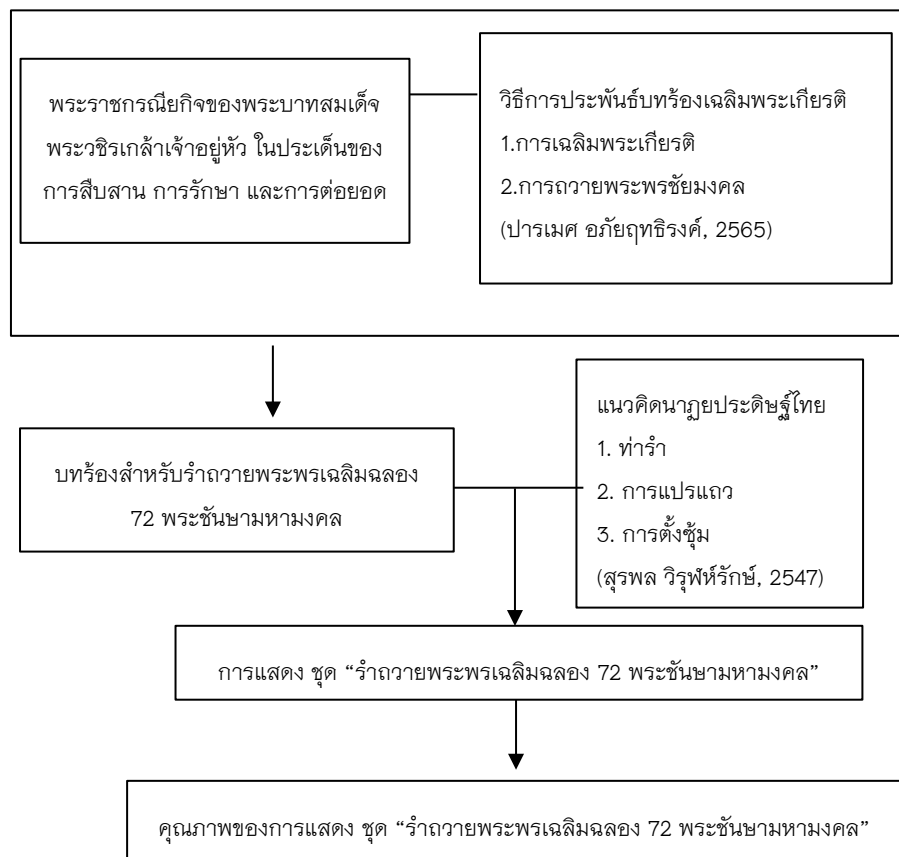
2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ์ ศิลปินแห่งชาติ (สาขานาฏศิลป์) พ.ศ. 2548 นางรจนา พวงประยงค์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย-ละคร) พ.ศ. 2554 และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ คงถาวร คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ บทขับร้องถวายพระพรและการบรรจุเพลง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การแสดงรำถวายพระพรและคุณภาพของการแสดง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการในการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสารและสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว จากหน่วยงานส่วนพระองค์ แหล่งข่าว แลกเปลี่ยน ประสานสำนักพระราชวังและข่าวในพระราชสำนัก ตลอดจนเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสังเกตในโอกาสที่ได้เข้าเฝ้ารับเสด็จหลายครั้ง

2. ขั้นตอนการดำเนินการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการเก็บข้อมูล มาประพันธ์บทร้องและบรรจุเพลง ให้เหมาะสมกับแนวคิดการออกแบบการแสดงของผู้วิจัย

2) ขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ อุตตาผล) ให้ครูอาจารย์ดุริยางค์ไทยและคีตศิลป์ไทยบันทึกเพลงรำถวายพระพร ณ ห้องบันทึกเสียง อาคารดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

3) ออกแบบท่ารำ การแปรแถวและการตั้งขุมการแสดง โดยตีความจากบทร้องและเพลง ประกอบด้วยท่ารำตามแบบแผนและท่ารำที่สร้างสรรค์ใหม่

4) คัดเลือกตัวผู้แสดง พระ นาง ยักษ์ ลิง จากนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม รุ่นที่ 2

5) ฝึกซ้อมท่ารำให้แก่ผู้แสดง ตามที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างสรรค์

3. ขั้นตอนการประเมินระดับคุณภาพ ผู้วิจัยบันทึกวิธีทัศนัยการแสดงรำถวายพระพร นำส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยและบทร้อง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ ประเมินคุณภาพ

4. ขั้นตอนผลงานวิจัยออกเผยแพร่ โดยจัดการแสดงให้นักเรียนชมรมโขนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ชม ณ โรงเรียนสายบุรี “แจ้งประชาคาร” จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 และแสดงในงานวัฒนธรรมสัมพันธ์ “ตำนานโนราเบญจคีตา ทักษิณาดูริยางค์” ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินคุณภาพของการแสดงรำถวายพระพร แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวของลิเคอร์ท (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Content Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ ด้านนาฏศิลป์ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ที่ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าคุณภาพของการแสดง ใช้ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยน้อมนำพระปฐมบรมราชโองการ “สืบสาน รักษา และต่อยอด” มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ เพื่อสะท้อนการครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎร

1) การสืบสาน ผู้วิจัยตีความว่าพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็น “ทศรัราชภัตร” แห่งราชวงศ์จักรี อันหมายถึงการสืบสานราชสันตติวงศ์ ซึ่งเป็นปฐมพระราชกรณียกิจอันสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์นอกจากนี้ “การสืบสาน” ยังหมายถึงการสืบสานพระราชกรณียกิจต่อจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรฯ ที่ทรงริเริ่มโครงการจำนวนมาก อันเป็นพระมหากษัตริย์คุณในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนชาวไทย

2) ผู้วิจัยตีความว่า “การรักษา” สะท้อนพระราชพันธกิจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตามพระราชปณิธานเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎร ครอบคลุม 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ การแพทย์และสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์และการศึกษา เกษตรกรรม และการดำรงธรรมด้านการแพทย์ พระองค์ทรงสนับสนุนโรงพยาบาลและอุปกรณ์ทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง

ด้านการศึกษา ทรงส่งเสริมสถานศึกษาในถิ่นทุรกันดารและพระราชทานที่ดินเพื่อการศึกษา ด้านเกษตรกรรม ทรงยึดแนวเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมกิจการเกษตร ด้านศาสนา ทรงสนพระราชหฤทัยในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา สะท้อนการดำรงคุณธรรม และความมั่นคงทางจิตใจของสังคมไทย

3) การต่อยอด การต่อยอดพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร แห่งอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งการต่อยอดของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเป็นดังจุดหมายปลายทางของพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงอุทิศพระวรกายเพื่อประชาชนชาวไทย

เมื่อนำการตีความในพระราชกรณียกิจมาประพันธ์เป็นบทร้องถวายพระพร จึงปรากฏเนื้อหาใน 2 ส่วนหลัก คือ การเฉลิมพระเกียรติและการถวายพระพรชัยมงคล โดยอาศัยวันคล้ายวันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เฉลิมพระชนม์ 72 พระชันษา เป็นวาระสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยนำผลจากการตีความ 3 ประเด็นมาสื่อความหมายผ่านบทร้องถวายพระพร กล่าวคือ 1. การสืบสาน ผู้วิจัยตีความมี 2 นัย คือ 1) การสืบสานราชสันตติวงศ์ ปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า “สถิตวงศ์ ทรงศักดิ์ พระจักรี...” และ 2) การสืบสานพระราชกรณียกิจ ปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า “...ทรงสืบสาน พระชนก ปกปวงชน...” 2. การรักษา ผู้วิจัยตีความถึงนัยของการรักษา 4 นัย ซึ่งนัยข้อที่ 2 คือ การรักษาด้านสังคมสงเคราะห์และการศึกษา ปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า “...สถานศึกษา มีที่ดิน ถิ่นของตน...” ข้อที่ 3. การรักษาด้านเกษตรกรรม ปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า “...แผ่นดินนี้ มีน้ำชุ่ม อุ่มชีวิต...” และข้อที่ 4. การรักษาธรรม ปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า “...พระสถิต ยุติธรรม นำกุศล...” ซึ่งบทประพันธ์นั้นแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ดิถีวาระพระชันษา ช่วงที่ 2 พระกรุณา มหาศาล ช่วงที่ 3 เทวัญบันดาลพระพร ดังนี้

– เพลงร่ำดีกิดำบรรพ์ (ออกโรงเริ่มการแสดง) –

พากย์

ศุภวา ระดีถี ศรีสรรเพชร	พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
เฉลิมพระชนม์ พรรษา สง่างาม	ทุกเขตคาม ประชาไทย ใจปรีดี
เจ็ดสิบสอง พระชันษา มหาฤกษ์	ก้องเกริก พระเกียรติคุณ อุ่นเกิด
ถวายพระพร พระยิ่งยศ บทสดุดี	ไว้เป็นที่แจ้งใจไทยชั่วกาล

– เพลงเวสสุกรรม –

สถิตวงศ์ ทรงศักดิ์ พระจักรี	พระบารมี พระกรุณา มหาศาล
สารพัด พระจัดสรร ทุกวันวาร	ทรงสืบสาน พระชนก ปกปวงชน
แผ่นดินนี้ มีน้ำชุ่ม อุ่มชีวิต	พระสถิต ยุติธรรม นำกุศล
สถานศึกษา มีที่ดิน ถิ่นของตน	พระคุณล้น พระทัยจริง ทุกสิ่งทำ

- เพลงเต่าเห่ -

(ร้องหมู่ประสานเสียง)

งามเอย งามสรรพ พระชนม์ยืนยาวนับ พันฉนำ (พันฉนำ)
พระพลามัย ดีเด่น เป็นประจำ ทุกเช้าค่ำ ทรงสำราญรมย์ (เช้าต้น)
ข้าราชการบริพาร สมานจิตสนอง รักปรองดอง ซื่อสัตย์มั่นคงตัญญู (เห่ประสานเสียง) (ดนตรีรับ)
ขอพุทธองค์ จงประสาท ทรงแคล้วคลาด ปราศราชศัตรู (ราชศัตรู)
อย่าได้มีใคร มีใจลบหลู่ พระเกียรติคุณอยู่ คู่ฟ้าดิน (เช้าต้น)
ปวงประชารัก รักดีไม่สิ้น จงรักระบิล หัวถิ่น แหลมทอง (เห่ประสานเสียง) (ดนตรีรับ)
ขอปวงเทวา จงมาชุมนุม ปกป้องคุ้ม ทรงห่างไกลภัยทั้งผอง (ภัยทั้งผอง)
สมเด็จพระราชินี ศุภศรีเคียงครอง ขอพรสนอง ทุกพระองค์ วงศ์บรม (เช้าต้น)
ทรงพระเจริญดี มีสุขสม ประชารักชื่นชม รักดีอุดมนิรันดร (เห่ประสานเสียง) (ดนตรีรับ)

- เพลงบาทสกุณี -

- เพลงร่ำ (เข้าโรงจบการแสดง) -

ประพันธ์และบรรจุเพลงโดย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ พูนพิศ อมาตยกุล

และ ศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด กิจจันทร์

2. การออกแบบและสร้างการแสดง ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการแสดงตามขนบของนาฏยลักษณะไทย กำหนดให้ตัวละครแต่งกายยืนเครื่องโขน ละคร ตัวละครพระและละครนาง แสดงเป็นเทวดาและนางฟ้า สื่อถึงการอวยพรของเหล่าเทวดานางฟ้าด้วยแนวคิดที่ว่าพระมหากษัตริย์ถือเป็นสมมุติเทพ ส่วนโขนพระ โขนยักษ์ โขนลิง แสดงเป็นตัวโขนตามบทบาทในการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ สื่อถึงการเฉลิมเกียรติยศของพระราม ผู้เป็นอวตารของพระนารายณ์ ผู้วิจัยตีความบทบาทของตัวละครมีนัยถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และบทบาททางสังคมสื่อถึงปวงชนชาวไทยที่ล้วนมีความหลากหลายที่อยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร โดยนำหลักแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการออกแบบการสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1) การประพันธ์บทร้องและบรรจุเพลงดนตรี จากการศึกษาวิเคราะห์พระราชกรณียกิจ นำมาเป็นสาระหลักของการประพันธ์บทร้อง โดยบรรจุเพลงร่ำดีกดาบรรพ์เพื่อออกโรงเริ่มการแสดง จากนั้นใช้การพากย์ ซึ่งปกติแล้วการพากย์ใช้ร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 และกาพย์ฉบัง 16 แต่ผู้วิจัยออกแบบการพากย์ใหม่โดยใช้กลอนสุภาพหรือกลอน 8 เพื่อให้สอดคล้องกับการแปรแถวและการตีบทตามความหมายของตัวแสดง ต่อด้วยการขับร้องเพลงเวสสุกรรมและเต่าเห่ (ร้องประสานเสียง) เนื่องจากการแสดงโขนใช้เพลงเต่าเห่ร้องสำหรับกระบวนทัพของพระราม ผู้วิจัยตีความว่ากระบวนทัพ หมายถึง การเคลื่อนของคนหมู่มากเสมือนพลกนิกรชาวไทยที่ร่วมใจกันถวายพระพร

จุดสูงสุด (Climax) ของการแสดง คือ การบรรจุเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูงชื่อเพลง บาทสกุณี วัตถุประสงค์ของการแสดง การรำถวายพระพรทั่วไปนิยมใช้เพลงหน้าพาทย์ ปิดท้ายการแสดง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการนำเพลงบาทสกุณี ซึ่งเป็นเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูงสำหรับตัวโขนและตัวละครที่มียศบรรดาศักดิ์ชั้นสูงและใช้กับผู้แสดงที่มีฝีมือชั้นครู มาบรรจุตอนท้ายของการรำถวายพระพร เพื่อให้แตกต่างจากการรำถวายพระพรที่เคยมีมาก่อน อีกทั้งใช้เทคนิคการแปรแถวขณะที่รำเพลงบาทสกุณี ให้สัมพันธ์กับความหมายของชื่อเพลง เช่น แถววิคควา สื่อถึงนกที่กางปีกบิน เป็นอาทิ อาจกล่าวได้ว่ายังไม่เคยปรากฏการรำถวายพระพรของสถาบันการศึกษา องค์กรหรือหน่วยงานใดที่บรรจุเพลงบาทสกุณีในการรำถวายพระพรมาก่อน นับว่าเป็นเรื่องท้าทายต่อผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี ขับร้องและนาฏศิลป์อย่างยิ่ง ดังจะได้ทราบจากผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 ในลำดับต่อไป

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้เพลงบาทสกุณีในครั้งนี้ เนื่องจากมีความไพเราะแตกต่างจากเพลงหน้าพาทย์อื่น ๆ ท่วงทำนองมีทั้งการบรรเลงทางกรอ ทางพื้น มีการใช้เทคนิคการบรรเลงสับเปลี่ยน การเน้นเสียงดังหนักแน่นและเสียงเบานุ่มนวลอยู่ในเพลงเดียวกัน เดิมเรียกว่าเพลง “เสมอตินน” ใช้สำหรับตัวโขนและตัวละครที่มีบรรดาศักดิ์สูง (ชมมาตร กิจจันทร์, 2555) ผู้วิจัยตีความถึง “นก” ในที่นี้ คือ นกที่เกี่ยวข้องกับพระรามซึ่งเป็นอวตารปางหนึ่งของพระนารายณ์ เรียกว่า “รามาวตาร” นกที่นี้จึงหมายถึง ครุฑหรือพญาครุฑ ผู้เป็นพาหนะของพระนารายณ์ ทั้งยังเป็นผู้ปวารณาตัวรับใช้พระนารายณ์อย่างภักดี การที่ผู้วิจัยให้ตัวละครโขนเป็นตัวแทนของพสกนิกรชาวไทย จึงสอดคล้องกับการรำบาทสกุณีเสมือนเหล่าพสกนิกรชาวไทยที่จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ดังพญาครุฑที่จงรักภักดีต่อพระนารายณ์ โดยคำนึงจารีตในการแสดง นาฏศิลป์ไทย กล่าวคือ ตัวโขนและตัวละครที่รำเพลงบาทสกุณีล้วนเป็นตัวละครที่มีบรรดาศักดิ์ในการแสดงเหมาะสมต่อการรำเพลงบาทสกุณี

2) การออกแบบสร้างสรรค์ท่ารำ ประกอบด้วยท่ารำ 2 ลักษณะ คือ ท่ารำตามแบบแผน และท่ารำที่สร้างสรรค์ใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้ ท่ารำตามแบบแผน ใช้ท่ารำจากแม่บทเล็ก แม่บทใหญ่ เพลงช้า และเพลงเร็ว สำหรับเทวดานางฟ้า และโขนพระ เช่น ท่าพรหมสี่หน้า ท่าอำพร ท่าผาลา ฯลฯ สำหรับโขนยักษ์และลิง ใช้ท่ารำจากแม่ท่ายักษ์ และแม่ท่าลิง เช่น ท่าลงเหลี่ยม ท่า 4 ยักษ์ (ท่าผาลา) ท่าหย่องลิง ฯลฯ โดยผู้วิจัยออกแบบการใช้ท่ารำให้มีทั้งการนั่งและการยืน เพื่อให้เกิดมิติตามความตื่นลึกของเวที ส่วนของท่ารำที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เป็นท่ารำที่ตีความจากบทร้อง โดยใช้ท่ารำตามนาฏยลักษณ์และลักษณะการรำเข้าสู่ของตัวพระและตัวนาง เป็นฐานในการสร้างสรรค์ท่ารำ เช่น การตีความหมายของคำว่า “...แผ่นดินนี้ มีน้ำชุ่ม...” ใช้ท่ารำจากแม่บทเล็กในท่าเชื่อมของท่าพรหมสี่หน้ามาขยาย โดยการจับในคำว่า “พรหม” ให้เป็นท่าหลัก คือ ใช้การจับคำว่าแขนตึงระดับไหล่ข้างลำตัว ปรับจากการจับอแขนเป็นตึงแขน เพื่อให้แขนที่ตั้งข้างลำตัวเกิดสัญญาณของแผ่นดิน อีกทั้งมือที่จับคำว่าเกิดสัญญาณของน้ำที่ชุ่มอยู่ในแผ่นดิน ส่วนคำว่า

“..อุ้มชีวิต...” ใช้ลักษณะของการเข้าคู่ตัวพระและตัวนาง โดยตัวพระทำท่าในลักษณะของการโอบตัวนาง และตัวนางทำท่าจีบเข้าอกตัวเอง แล้วจึงสะบัดตัวขึ้นพร้อมกันตามจังหวะเพลง เพื่อสื่อถึงชีวิตที่ได้รับการโอบอุ้มหรือการช่วยเหลือ เมื่อนำทั้งสองท่ามารวมกันจึงสื่อความหมายของแผ่นดินที่ชุ่มไปด้วยน้ำอันคอยอุ้มชูชีวิตของเหล่าเกษตรกร ดังตารางที่ 1 ตัวอย่างท่ารำตามแบบแผน และสร้างสรรค์ใหม่จากการตีความบทประพันธ์ ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างท่ารำตามแบบแผนและสร้างสรรค์ใหม่จากการตีความบทประพันธ์

ตัวอย่างท่ารำ	คำอธิบาย
1.ตัวอย่างท่ารำตามแบบแผน	
	ท่ารำตามแบบแผน (ท่าพรหมลี หน้า ในบทร้องคำว่า สง่างาม)
	ท่ารำตามแบบแผน (ท่าอำพร ใน การรำรับท้าวตะโพนท่ายคำพากย์)
2.ตัวอย่างท่ารำที่สร้างสรรค์ใหม่จากการตีความบทประพันธ์	
	ท่ารำที่สร้างสรรค์ใหม่จากการตีความบทประพันธ์ (ในบทร้องคำว่า แผ่นดินนี้ มีน้ำชุ่ม) ตัวละครพระและนางเอียงศีรษะไปทางขวามือทั้งสองข้างตั้งวงไขว้กันด้านหน้าระดับอก เท้าขวาก้าวหน้า ชยันเท้า จากนั้นเดินมือทั้งสองข้างออกข้างลำตัว แขนตึงแล้วจีบคว่ำ ศีรษะกลับเอียงข้างซ้าย

3) การออกแบบการแปรแถวในการแสดง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรากฏตัวแสดงบนเวทีเป็นช่วง ๆ มีการร่วมนกันของตัวโขนกับตัวละคร และมีการสลับการปรากฏตัวบนเวทีเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จำแนกเป็น 2 รูปแบบ คือ แถวแบบรวมตัวละคร และแถวแยกประเภทตัวละคร ซึ่งทั้งสองแบบมีนัยที่สัมพันธ์กับความหมายของคำร้อง ทำนองเพลง และลีลาเฉพาะของตัวโขน ตัวละคร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแถวและการตั้งซุ่ม

ตัวอย่างท่ารำ	คำอธิบาย
	ตัวอย่างแถวแบบรวมตัวละคร
	ตัวอย่างแถวแยกประเภทตัวละคร
	ตัวอย่างซุ่มในการแสดง
	

4) การออกแบบการตั้งซุ้มในการแสดง การตั้งซุ้มมีลักษณะเป็นซุ้มขนาดใหญ่ที่รวมตัวละครและตัวแสดงทุกตัว พระรามและพระลักษมณ์ สุครีพและหนุมานตามลำดับ เพื่อสื่อถึงพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีสหัสเดชะและทศกัณฐ์อยู่ระหว่างกลางเหลื่อมหน้าพระรามและพระลักษมณ์เล็กน้อย เพื่อสื่อถึงความเข้มแข็งในการปกป้องจากอริราชศัตรู ตลอดจนล้อมรอบด้วยเทวดาและนางฟ้า สื่อถึงการอวยพระพรแต่พระองค์ในทุกทิศ

3. การประเมินคุณภาพของการแสดง ชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” โดยประกอบด้วย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยและบทร้องถวายพระพร จำนวน 2 ท่าน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ จำนวน 3 ท่าน รวมจำนวน 5 ท่าน ซึ่งทุกท่านมีประสบการณ์ในสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 10 ปี

ตารางที่ 3 การประเมินคุณภาพของการแสดง

ประเด็นการประเมินระดับคุณภาพ	M	SD	แปลผล
1. ค่าเฉลี่ยรวมผลคะแนนบทประพันธ์ประกอบการแสดง	4.80	0.40	ดีมาก
2. ค่าเฉลี่ยรวมผลคะแนนเพลงประกอบการแสดง	4.60	0.49	ดีมาก
3. ค่าเฉลี่ยรวมผลคะแนนการออกแบบกระบวนท่ารำ	5.00	0.00	ดีมาก
4. ค่าเฉลี่ยรวมผลคะแนนการออกแบบแถวและการใช้พื้นที่เวที	4.60	0.49	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพการแสดง	4.50	0.30	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินคุณภาพของการแสดง ชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพการแสดงอยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.50$, $SD = 0.30$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อนำมาประพันธ์บทร้องสำหรับรำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล พบว่า การตีความพระราชกรณียกิจสามารถถ่ายทอดเป็นเนื้อหาบทร้องในแนวคิด “การสืบสาน การรักษา และการต่อยอด” ที่มีความชัดเจน อีกทั้งสะท้อนพระมหากรุณาธิคุณผ่านถ้อยคำเชิงวรรณศิลป์ที่งดงาม การประพันธ์จึงไม่เพียงเป็นการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ หากยังเป็นการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงพระราชกรณียกิจกับบริบททางวัฒนธรรมไทยได้อย่างมีนัยสำคัญ ทำให้บทร้องสามารถรองรับการตีความเชิงนาฏศิลป์และการแสดงได้อย่างครบถ้วน

2. บทร้องสำหรับรำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล มีเนื้อความกล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณผ่านการตีความพระราชกรณียกิจใน 3 ด้าน ได้แก่ การสืบสาน การรักษา และการต่อยอด โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงดีถิหาระพระชันษา

ช่วงพระกรุณามหาศาล และช่วงเทวัญบันดาลพระพร ประเด็นหลักมุ่งบรรยายพระมหากุณาธิคุณในการประกอบพระราชกรณียกิจ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ พร้อมทั้งอ้างถึงพระพุทธรูปแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเหล่าเทวดาในการปกป้องคุ้มครองพระมหากษัตริย์และพระบรมราชินี รูปแบบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการประพันธ์บทอาศิรวาทของ ปารเมศ อภัยฤทธิรงค์ (2565) ซึ่งระบุว่าบทอาศิรวาทมีเนื้อหาหลัก 2 ส่วน คือ การเฉลิมพระเกียรติและการถวายพระพรชัยมงคล อีกทั้งสะท้อนการสืบทอดขนบวรรณคดีควบคู่กับการสร้างสรรค์ใหม่ บทร้องที่ผู้วิจัยประพันธ์จึงเสมือนเป็นหมุดหมายในการบันทึกเชิงนาฏกรรมถ่ายทอดเรื่องราวพระราชกรณียกิจผ่านบทบาทนาฏศิลป์ไทย สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่ากรำถวายพระพรเปรียบเสมือนบันทึกประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมของสังคมไทย

3. การออกแบบสร้างการแสดง ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบนาฏยลักษณ์นาฏศิลป์ไทยชนและนาฏศิลป์ไทยละคร ประกอบด้วยตัวละครพระ นาง ยักษ์ และลิง ผ่านการตีความบทบาทและความหลากหลายของตัวละครให้มีถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และบทบาททางสังคมเพื่อสื่อถึงปวงชนชาวไทยที่ล้วนมีความแตกต่างหลากหลายและอาศัยอยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภารแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทศนะเรื่อง “ชาติ คือ กษัตริย์” และ “ชาติ คือ ประชาชน” ซึ่งมองว่าชาติหมายถึงประชาชนที่ดำรงอยู่ร่วมกันเป็นมวลหมู่คณะ มิใช่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง การอยู่ร่วมกันดังกล่าวย่อมประกอบด้วยความแตกต่างทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม ประชาชนชาวไทยจึงตั้งอยู่บนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นสายใยยึดเหนี่ยวความแตกต่างให้ดำรงอยู่ร่วมกัน การตีความดังกล่าวจึงเป็นสัญญาแห่งพหุวัฒนธรรมที่สื่อผ่านตัวโขนและตัวละคร แสดงให้นาฏศิลป์ไทยมิใช่เพียงศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ หากยังสะท้อนภาพของประชาชนในชาติที่อยู่ร่วมกัน ผ่านการบูรณาการตัวละครทั้ง 4 ประเภทเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดความสมดุลของความงามด้วยพลังงานของตัวละครทั้ง 4 ประเภท ผ่านภูมิปัญญาที่ปรากฏในบทร้องซึ่งเป็นการตีความความจงรักภักดีในมิติที่หลากหลาย และแสดงถึงแนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ยังคงอัตลักษณ์ไทยไว้ด้วยกันซึ่งไม่พบในการแสดงรูปแบบกรำถวายพระพรชุดอื่น

4. ผลการประเมินคุณภาพการแสดงชุด “กรำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” อยู่ในระดับดีมากทุกประเด็น แสดงให้เห็นว่าการแสดงกรำถวายพระพรมีการออกแบบองค์ประกอบที่ใช้การตีความจากบทประพันธ์ สื่อความหมายได้ชัดเจนตามที่ผู้วิจัยต้องการ เนื่องจากการศึกษาและตีความพระปฐมบรมราชโองการกับพระราชกรณียกิจ แล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์ออกเป็นประเด็นต่าง ๆ อย่างชัดเจน จึงส่งผลให้บทร้องมีเนื้อหากระชับ เห็นภาพและตรงประเด็น รวมถึงการเลือกเพลงบรรจุประกอบการแสดงผู้สร้างสรรค์วิเคราะห์ทั้งความหมาย บทบาท และความสัมพันธ์ของเพลงกับตัวละครในการแสดงโขน โดยเฉพาะเพลงเต่าเห่และเพลงบาทสกุณีที่สื่อสัญญาอย่างชัดเจน ควบคู่กับการออกแบบท่ารำและการแปรแถว

ที่หลากหลายผ่านการประยุกต์กระบวนการแกนไข ทำให้เกิดทั้งความเข้มข้นและความงดงาม ส่งผลให้คุณภาพการแสดงโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (4.50–5.00) ตามเกณฑ์ลิเคอร์ท สะท้อนประสิทธิภาพของการสร้างสรรค์เชิงนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบ และเป็นแนวทางสำคัญ สำหรับนักวิชาการและผู้สนใจด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางการกำหนดให้ผู้แสดงรำถวายพระพร มีทั้งตัวพระ นาง ยักษ์ และลิง ต้องคำนึงถึงศักยภาพและฝีมือของผู้แสดงด้วยเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการบรรจเพลงหน้าพาทย์ ขึ้นสูงในการแสดง ทั้งผู้วิจัยนาฏศิลป์สร้างสรรค์และผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง ต้องมีความรู้ และความเข้าใจขนบของการรำหน้าพาทย์ขึ้นสูงและการบรรเลงปี่พาทย์อย่างถ่องแท้เป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การประเมินการแสดง ชุด “รำถวายพระพรเฉลิมฉลอง 72 พระชันษามหามงคล” ในครั้งนี้ ผลของการประเมินได้จากผู้ประเมินที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี บทร้องถวายพระพร และนาฏศิลป์เท่านั้น เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาในการทำวิจัย ดังนั้นในการวิจัยนาฏศิลป์ สร้างสรรค์ครั้งต่อไป ควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมประเมิน คุณภาพของการแสดงด้วย จะช่วยให้กระบวนการดำเนินงานวิจัยได้รู้มุมมองจากผู้ชมเพิ่มอีกทางหนึ่ง ซึ่งมีผลต่อการทำงานในลักษณะนี้ให้มีคุณภาพสมบูรณ์อย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2560). *รูกษมรดกของแผ่นดินใต้ร่มพระบารมี*. สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ.

กำพล ศรีโท, พระเมธีวัชรประชาทร (ประยูร นนทิโย), วารินทร์ จันทรัตน์ และนรพัชร เสาธงทอง. (2567). พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ในยุคล่าอาณานิคม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 13(2), 417–430.

ชมนาด กิจจันทร์. (2555). *รำหน้าพาทย์ขึ้นสูงตัวพระ*. บริษัทนาเพลส จำกัด.

ธงทอง จันทรางศุ. (2553). *แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. STOUIR.

<https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/998?locale=th>

- นพวรรณ เมืองแก้ว และพิชัย แก้วบุตร. (2563). บทรำลึกโรง-โชนพระราชทานในฐานะสมุดบันทึกเหตุการณ์สำคัญของไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 9(2), 87-103.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์*. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วงศ์ธีรา สุวรรณิน. (2560). กษัตริย์นักพัฒนา : แบบอย่างการดำเนินชีวิตของประชาชนและการประยุกต์ใช้กับองค์การธุรกิจเพื่อความเข้มแข็งและเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 11(ฉบับพิเศษ), 213-226.
- วรรณวลี คำพันธ์. (2567). การประพันธ์คำร้องและเรียบเรียงเพลงถวายพระพร เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 11(2), 51-66.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดง นาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวณิต วิงวอน. (2530). *การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมยอพระเกียรติ* [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Digiverse.
<https://digiverse.chula.ac.th/Info/item/dc:56223>
- สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์. (ม.ป.ป.). *พระปฐมบรมราชโองการ*.
<https://www.crownproperty.or.th>.
- ปารเมศ อภัยสุทธิรงค์. (2565). *บทอาศิรวาทในสิ่งพิมพ์รายคาบไทยสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 8: วรรณคดีเฉลิมพระเกียรติในสิ่งพิมพ์สมัยใหม่*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.